

קול צופיך

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הֶרֶב מֵרַדְכִי אֱלִיהוֹ זְצוּק"ל

נשא - תשנ"ח - מאת מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוֹ זְצוּק"ל

ההבדלה, להבדיל בין... בתוך השבטים כולם, להבדיל את שבט לוי, הוא – מתוך שבט לוי להבדיל את קהת, זה היה חלק מהתפקיד שחייב משה רבנו לעשות את זה, למרות שהוא לא רצה, אמר, מה אכפת לי שהם יהיו נביאים, וכולם יהיו כהנים.

בהבדלה שאנחנו מבדילים במוצאי שבת, אז ההבדלה היא בסדר גמור, אומרים "המבדיל בין קודש לחול, ובין אור לחושך, ובין ישראל לעמים, ובין יום השביעי לששת ימי המעשה", הבדלה רגילה. אבל במוצאי יום טוב כמו אתמול בלילה, אנחנו אומרים: "המבדיל בין קודש לחול ובין אור לחושך ובין ישראל לעמים, בין ששת ימים, בין יום המעשה..." ; ולכאורה אתמול בליל זה לא היה עניין של ששת ימים, זה היה יום טוב!;

אומר הרמב"ם: "סדר קדושות, סדר הבדלות אנחנו קוראים". לא צריך לומר את כל הדברים האלה, אבל אומרים כמה הבדלים שהקדוש ברוך הוא מבדיל בין אור לחושך ובין ישראל לעמים וכו'.

ויותר מזה. כתוב בגמרא, מי שמבדיל במוצאי שבת על כוס, אנחנו חושבים שהבדלה זה עוד מצוה. אמנם נכון שזה מצוה, וכמו שכתוב בשולחן ערוך של רבנו זלמן, אומר, שהבדלה זה חובה שבגוף – מצוה מיוחדת!

אבל מובא בגמרא ומובא גם ב"כף החיים", "אומר רבי צדוק, כל מי שאינו מבדיל על היין במוצאי שבת, או אינו שומע מאחרים שמבדילים, אינו רואה סימן ברכה. אבל המבדיל על יין או שומע מאחרים שמבדילים, הקדוש ברוך הוא קוראו קדוש ועושהו סגולה, שנאמר 'והייתם לי סגולה מכל העמים' ואומר 'ואבדיל אתכם'". הבדלה – חשיבות!

"ואמר רבי יוחנן, שלושה מנוחלי העולם הבא: הדר בארץ ישראל, המגדל בניו לתלמוד תורה, והמבדיל על היין במוצאי שבת". ואחר כך הגמרא אומרת בעוד מקום: "כל המבדיל על היין במוצאי שבת, הויין ליה בנים זכרים, דכתיב 'להבדיל בין קודש ובין חול', וכתיב התם 'להבדיל בין הטמא ובין הטהור', וסמך ליה 'אשה כי תזריע'. וראויים להוראה ולהבדיל להורות". אז זה כל כך חשיבות של ההבדלה.

וההבדלה של מוצאי שבת, יש מחלוקת אם זה – ההבדלה – היא מן התורה או היא מדברנן. החיוב הוא מהתורה או מדברנן. הרמב"ם כותב בהלכות שבת בפרק כ"ט: "מצות עשה מן התורה לקדש את יום השבת בדברים, שנאמר 'זכור את יום השבת לקדשו', כלומר, זוכרו זכירת שבת וקידוש. וצריך לזכרו בכניסתו וביציאתו. בכניסתו בקידוש היום, וביציאתו בהבדלה". אז לדעת הרמב"ם – קידוש בליל שבת הוא דאורייתא, והבדלה במוצאי שבת דאורייתא.

מה ההבדלה? על כוס? או דיבור? זה כבר אנחנו נגיע לזה עוד עכשו. ויש חולקים ואומרים לא, קידוש אולי דאורייתא, אבל הבדלה זה לא דאורייתא אלא זה רק דרבנן. ויש אומרים. ונפקא מינה בזה אם אשה תהיה חייבת, או אם אדם מסופק אם הוא הבדיל, אם הוא חייב או לא חייב – תלוי.

בגמרא בברכות, הגמרא אומרת בדף ל"ג, שאדם מזכיר הבדלה בחונן הדעת. אז הגמרא אומרת ככה: "אמר ליה רב שמן בר אבא לרבי יוחנן. מכדי אנשי כנסת הגדולה תקנו להם לישראל ברכות, תפילות, קדושות והבדלות, נחוי היכן תקון? אמר ליה, בתחילה קבעוה בתפילה. העשירו – קבעוה על הכוס. הענו – חזרו וקבעוה בתפילה. והם אמרו המבדיל בתפילה צריך שיבדיל על הכוס.

היו שלבים שלבים. בתחילה אנשי כנסת הגדולה קבעו הבדלה בתפילה. אתה אומר "אתה חוננתני" וזה הכל. מותר לך לעבוד ומותר לך לאכול. העשירו – אז שימו לב, כשעלו מהגולה היו עניים ולא היה להם כוס להבדלה! יין להבדלה לא היה להם! העשירו והיה להם יין להבדלה, אז

השיעור לעילוי נשמת :

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוֹ זְצוּק"ל

פרשת השבוע : נשא

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תשנ"ח.

דיני ההבדלה

כבוד מעלת הרבנים היקרים והחשובים, קהל קדוש, המאזינים, הצופים.

בפרשת נשא הפסוק מתחיל כך: (במדבר ד, כב): "נשא אֶת ראש בְּנֵי גֵרְשׁוֹן גַּם הֵם לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפַּחָתָם". ובסוף פרשת במדבר כתוב שאמר לו הקב"ה למשה רבנו (שם, ב): "נשא אֶת ראש בְּנֵי קָהָת מִתּוֹךְ בְּנֵי לֵוִי לְמִשְׁפַּחָתָם לְבֵית אֲבֹתָם". וצריך להבין, לשם מה התורה צריכה לחלק את זה בשני פרשיות שונות, גם בפרשת במדבר על קהת ובפרשת נשא על גרשון ומררי? למה לא הכל בפרשה אחת?

דבר שני: הרי גרשון וקהת ומררי – גרשון היה בכור, אז למה לא מתחילים בגרשון? שהתורה תתחיל בגרשון ואחר כך קהת ומררי?

אמרו המפרשים, למעשה, תשובה אחת שהיא שתי תשובות. הקדוש ברוך הוא בא ורצה להראות לעם ישראל מעלה וחשיבות של נושאי התורה. קהת – אמר לו ה' תקח את קהת, וזאת העבודה שלהם, מה העבודה שלהם? זה הארון, בעיקר הארון. ומכיון שהם נושאים את הארון, הם נושאים את התורה, לכן הם בהתחלה. הם הראשונים. ובכדי שלא יהיה כאילו, הם הראשונים – אבל גרשון גם היינו הך, כמו קהת – לכן התורה באה ואמרה שלא, אלא זה בפרשה אחרת וזה בפרשה אחרת. נושאי תורה זה דבר אחר, ואלה שעוסקים במלאכת המשכן בדברים אחרים הם ראשונים, חשובים – נשא את ראש בני גרשון גם הם, אבל לא כמו קהת.

ולמה לא נתנו לגרשון באמת שהוא הבכור – לרשום אותו בהתחלה והוא יקח את הארון?

אז אם בני גרשון היו לוקחים את הארון, היו אומרים, כן, כיון שהוא בכור לכן הוא לוקח את הארון, ולא היו אומרים שזה בגלל החשיבות של התורה, לכן התורה אמרה לא, אתה גרשון תשאר בכור, אבל קהת הם ישאו את הארון.

ולמה דוקא קהת ולא מררי?

מפני שמקתה יצא משה ואהרן, שהם – משה ואהרן – הם קיבלו... "משה קיבל תורה מסיני" ואחר כך מסר את זה להלאה לאהרן ולבני אהרן ולזקנים ולכלל ישראל.

אז התורה באה לשבח את נושאי דגל התורה.

כתוב אצל משה רבנו, כשראה שבני צלחפד לוקחות ירושה, אז הוא רצה, אמר: רבונו של עולם, גם אני רוצה הלאה שהבנים של משה רבנו ימשיכו הלאה במקום משה רבנו. אמר לו למשה, לא, תקח את יהושע שאתה יודע שהוא משרת! למה יהושע? אז קודם כל יהושע הוא משרת, הוא נער ומשרת את משה רבנו, עבד וסידר את הכסאות, הכין את הכל, עשה עבודה! והוא כל הזמן הלך עם משה רבנו.

דבר שני, אילו היה נשיא עם ישראל השופר הראשון – במקום אחרי משה – היו בני משה רבנו, היו אומרים היתה הולכת הירושה למשה ולבניו, לנכדים שלו, לשבט לוי! אנחנו לא, אנחנו פטורים! הם העיקר! לא! התורה ניתנה ל"משרת משה", ליהושע משרת משה, לומר לך שהתורה שייכת לכלל ישראל, ולכן אמר לו ה' למשה רבנו – אתה מכיר את יהושע שהוא היה משרת והוא עשה...

קול צופיך

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֵלֵיהֶו זְצוּק"ל

נִשְׂא- תִּשְׁנִי"ח - מֵאֵת מֵאֵת מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מֵרַדְכִי אֵלֵיהֶו זְצוּק"ל

רַב אֲסִי קִמִּיה דְּרַבִּי יוֹחָנָן, וְיִתִּיב וְקֹאמֶר, לַעֲנִיין גִּיטִין חַד בְּשַׁבְּתָא - תְּרִי וְתַלְתָּא, בְּתֵר שַׁבְּתָא, אַרְבַּע וּמִשָּׁה וּמַעֲלִי יוֹמָא - מִקְמִי שַׁבְּתָא. אִמֶּר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, אַבְּל לֹא עַל הָאוּרִי.

וּמִבְּאֵר הַרְשָׁבִים כֵּךְ, אִם אָדָם אוֹמֵר לֵאשָׁה קָחִי אֶת גִּיטְךָ וְתָנִי לִי אַחֲרֵי הַשָּׁבֶת כּוֹס לְקִידוּשׁ, כְּשֹׁאוֹמְרִים "אַחֲרֵי שַׁבֹּת" פִּירוּשׁוֹ - רֹאשׁוֹן, שְׁנֵי שְׁלִישִׁי. אוֹמֵר לֵה קָחִי גִיטְךָ וְתָנִי לִי לִפְנֵי הַשָּׁבֶת כּוֹס קִידוּשׁ, אִז "לִפְנֵי הַשָּׁבֶת" פִּירוּשׁוֹ - רַבִּיעִי, חֲמִישִׁי שִׁישִׁי. וְגַם מִי שְׁקוּרָא "חֹק לְיִשְׂרָאֵל" שֶׁם לֵב שְׁבוּס רֹאשׁוֹן שְׁנֵי וְשְׁלִישִׁי אֲנַחְנוּ אוֹמְרִים "וּמִתְקַדְשִׁים בְּקִדּוּשַׁת שַׁבֹּת שְׁעִבְרָה", וּבְרַבִּיעִי חֲמִישִׁי שִׁישִׁי אוֹמְרִים "וּמִתְקַדְשִׁים בְּקִדּוּשַׁת הַשָּׁבֶת הַבֹּאֵה". עַל כֵּן, אִם אָדָם לֹא הִבְדִּיל בְּמוֹצָאֵי שַׁבֹּת - מִבְּדִיל וְהוֹלֵךְ בְּכָל הַשָּׁבֶת. יֵשׁ לוֹ זֶמֶן לְהִבְדִּיל הַלָּאָה. זֶה הִלְכָה אַחֲתָא.

הִלְכָה שְׁנִיָּה. כְּתוּב "זִמְנָא חֲדָא אֶקְלַע אֶמִּימֶר לְאַתְרִין", סִפְרוּ הַרְבָּנִים, שְׁאִמְיָמֶר בֹּא לְאִיזָה מְקוֹם מְסוּיָיִם, לַעֲרִי מְסוּיָיִם, "וְלֹא הוּא לֹן חֲמִרָא" - לֹא הִיָּה לֶחֶם יֵין. הִבְיָאוּ לוֹ שֹׁכֵר - בִּירָה. "וְלֹא אֲבָדִיל". אִמֶּר - אֲנִי, עַל שֹׁכֵר לֹא מִבְּדִיל. "וּבֵת טוֹוֹת" - יֵשׁ בְּלִי אוֹכֵל. "לְמַחֵר - טְרַחְנָא וְאִיִּתִּינָא לִיָּה חֲמִרָא", לְמַחֵר בְּבוֹקֶר, אִמֶּר, מִסְכָּן - הוּא רַעֲב, הוּא לֹא אוֹכֵל, הַרְבֵּי אוֹרַח! אִז הִלְכוּ טְרַחְנוּ וְהִבְיָאוּ לוֹ יֵין. "הִבְדִּיל וְטַעֲמִים" - עֲשֵׂה הִבְדִּילָה וְאֹכֵל. "לְשִׁנָּה" - לְשִׁנָּה הַבֹּאֵה, עוֹד הַפֶּעַם בֹּא אֶמִּימֶר לַעֲרִי הַזֹּאת, וְשׁוּב פֶּעַם לֹא הִיָּה לֶחֶם יֵין לְמוֹצָאֵי שַׁבֹּת, וְשׁוּב פֶּעַם הִבְיָאוּ לוֹ שֹׁכֵר, וְאַחֲרֵי שֶׁהִבְיָאוּ לוֹ שֹׁכֵר - אִמֶּר, מֵה - אַתֶּם כְּנִרְאָה כָּל כֵּךְ אוֹהֲבִים שֹׁכֵר, אִז הַשֹּׁכֵר אֲצֻלְכֶם זֶה חֲמֵר מְדִינָה, כְּמוֹ יֵין, אִז אִמֶּר אִם כֵּךְ אֲנִי אַעֲשֶׂה הִבְדִּילָה. לִקַּח וְהִבְדִּיל. הַגְמֵרָא אוֹמֶרֶת: "שִׁמְעָה מִינָה תֵּלֶת - שִׁמְעָה מִינָה הַמְּבָדִיל בְּתַפִּילָה צָרִיךְ שִׁיבְדִּיל עַל הַכּוֹס", אֶמִּימֶר וְדָאִי אִמֶּר "אַתָּה חוֹנֵנְתָּנוּ", וְלִמָּה יֵשׁ בְּלִי אוֹכֵל? אֲלֵא שְׁאִמֶר שְׁצִרִיךְ לְהִבְדִּיל עַל הַכּוֹס! לֹא הִבְדִּיל עַל הַכּוֹס? מִלֵּאכָה אַתָּה יֹכֵל לַעֲשׂוֹת, אַבְּל לֵאכּוֹל אַתָּה לֹא יֹכֵל לֵאכּוֹל. "וְשִׁמְעָה מִינָה אֲסוּר לֵאדָם שִׁיבְדִּיל קוֹדֶם שִׁיבְדִּיל" - הִנֵּה הוּא יֵשׁ בְּלִי אוֹכֵל. "וְשִׁמְעָה מִינָה - מִי שֶׁלֹּא הִבְדִּיל בְּמוֹצָאֵי שַׁבֹּת מִבְּדִיל וְהוֹלֵךְ כָּל הַשָּׁבֶת", כְּלוּמֶר שְׁלִמְחֶרֶת יֹכֵל לְהִבְדִּיל כְּמוֹ שְׁאִמֶר הִבְדִּיל בְּיוֹם רֹאשׁוֹן.

אֶמִּימֶר - חוֹמְרָא אוֹ דִּין? אֶמִּימֶר שֶׁלֹּא אֲכַל בְּמוֹצָאֵי שַׁבֹּת, לֹא הִיָּה לוֹ הִבְדִּילָה, זֶה עֲשֵׂה חוֹמְרָא? לֹא! אִמֶּר, אִם אֲנִי לֹא מִבְּדִיל, אֲנִי לֹא אוֹכֵל! לֹא יֹכֵל שׁוּם דְּבַר לֵאכּוֹל. בְּשִׁלְמָא בְּלִיל שַׁבֹּת, אִם אָדָם אֵין לוֹ יֵין - אִז יִקְדֵּשׁ עַל לֶחֶם! לִמָּה? כִּי "אֵין קִידוּשׁ אֲלֵא בְּמִקּוֹם סְעוּדָה". אַבְּל בְּמוֹצָאֵי שַׁבֹּת שְׁאֵין חֵיבוֹב שֶׁל הִבְדִּילָה בְּמִקּוֹם סְעוּדָה - אִם אָדָם לֹא יֹכֵל לֵאכּוֹל וְיֹכֵל לֵאכּוֹל דְּבַר אַחֵר, הוּא יֹכֵל לְהִבְדִּיל, אִז אִם כֵּכָה הַמִּצְוָה הוּא לֹא יֹכֵל לְהִבְדִּיל עַל לֶחֶם! אִז שִׁישִׁין בְּלִי אוֹכֵל!

אִז כְּתוּב בְּשׁוּלְחָן עֵרֹךְ סִימֵן רַצִּי סִעֵף ג': "אִם אֵין לוֹ יֵין וְלֹא שֹׁכֵר וְשֹׁאֵר מְשַׁקִּים - יֵשׁ אוֹמְרִים שְׁמוּתֵר לוֹ לֵאכּוֹל" - אִם אֵין לֵךְ לְהִבְדִּיל, תֹּאכֵל! וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאִם מִצְוָה שִׁיְהִיָּה לוֹ לְמַחֵר - לֹא יֹאכֵל עַד לְמַחֵר שִׁיבְדִּיל. מַחְלּוּקֶת. יֵשׁ מִי שְׁאוֹמֵר, שֶׁאִם אָדָם רּוֹאֵה שִׁיֵּאֵן לוֹ יֵין לְהִבְדִּיל וְאֵין לוֹ שֹׁכֵר לְהִבְדִּיל, אֵין לוֹ - אִז תֹּאכֵל! מִתִּי אֲנִי אוֹמֵר שְׁאֲסוּר לֵךְ לֵאכּוֹל, אִז אִם אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁבְּמִלָּה הִלִּילָה יְהִיָּה לָךְ, יִבְיָאוּ לָךְ שֹׁכֵר. וְיֵשׁ אוֹמְרִים זֶה אִם אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁבְּלִילָה לֹא יִבְיָאוּ לָךְ, וְלְמַחֵר יִבְיָאוּ לָךְ, אִז לֹא יֹאכֵל עַד שִׁיבְדִּיל לְמַחֵר. אַבְּל אִם הוּא יוֹדֵעַ שִׁיבְיָאוּ לוֹ יֵין עַד לְיוֹם שְׁנִי אוֹ לְיוֹם שְׁלִישִׁי, לֹא יֵשֵׁב בְּתַעֲנִית עַד אִז שִׁיבְיָאוּ לוֹ, גַּם לְמַחְמִירִים לֹא יֵשֵׁב בְּתַעֲנִית עַד אִז.

אִז לְכַאוּרָה כְּתוּב בְּגִמְרָא שְׁלִמְדֵנוּ מֵאֶמִּימֶר "בֵּת טוֹוֹת" שִׁישִׁין בְּלִי אוֹכֵל? יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהוּא חֲשֵׁב שֶׁכָּל רִגְעַ וְרִגְעַ הוּא חֲשֵׁב שִׁיבְיָאוּ לוֹ יֵין, וְלִכֵּן חִיכָה. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֶמִּימֶר הַחֲמִיר עַל עֲצָמוֹ. מִהֲדִין הוּא הִיָּה יֹכֵל, כִּי אִם אֵין לוֹ יֵין וְאֵין לוֹ עַל מֵה לְהִבְדִּיל, אִז יֹאכֵל! לֹא חֵיבִי לְהִשְׁאֵר בְּלִי אוֹכֵל. אַבְּל אִם הוּא יוֹדֵעַ שִׁיבְיָאוּ לוֹ בְּלִילָה - יִחְכֵּה. הוּא הַחֲמִיר, בְּאִים לוֹ לְמַחֵר, מִחֵר יִבְדִּיל. הַשְּׁנִי אוֹמֵר - לֹא! אֶמִּימֶר עֲשֵׂה כְּדִין וְלֹא עֲשֵׂה חוֹמְרָא, אֲלֵא אִם אַתָּה מִצְוָה שְׁמַחֵר יִבְיָאוּ לָךְ - אִז יִחְכֵּה לְמַחֵר, אִם יִבְיָאוּ לָךְ יֵין, תִּבְדִּיל, וְאִם לֹא יִבְיָאוּ לָךְ מִחֵר - תֹּאכֵל. לֹא תִחְכֵּה. לֹא תִצּוֹם יוֹמִיִּים.

הַתְּקִינוּ עַל הַכּוֹס. עוֹד הַפֶּעַם הַעֲנוּ - הַחֲזִירוּ אֶת זֶה לְתַפִּילָה. אַחֵר כֵּךְ אִמֶּר, לֹא, תַפִּילָה וְכוּס. "הַמְּבָדִיל בְּתַפִּילָה - צָרִיךְ שִׁיבְדִּיל עַל הַכּוֹס". יֵשׁ הִבְדִּילָה בְּתַפִּילָה, תִּכְף נִרְאָה לֵאזִיָּה נִפְקָא מִינָה, וְיֵשׁ הִבְדִּילָה עַל הַכּוֹס וְתִכְף נִרְאָה לִמָּה הַנִּפְקָא מִינָה לַעֲשׂוֹת הִבְדִּילָה עַל הַכּוֹס.

אַחֲרֵי זֶה הַגְמֵרָא אוֹמֶרֶת שְׁמִי שְׁמִיבְדִּיל עַל הַכּוֹס וְגַם בְּתַפִּילָה, "יִחוּלוּ לוֹ בְּרִכּוֹת עַל רֹאשׁוֹ". כְּלוּמֶר שֶׁזֶה מַעֲלָה חֲשׁוּבָה. אַחֲרֵי זֶה הַגְמֵרָא אוֹמֶרֶת: "טַעְהָ בּוֹזוּ וְבוֹזוּ מִהוּ? אִמֶּר וְלִיָּה טַעְהָ בּוֹזוּ וְבוֹזוּ חוּזֵר לְרֹאשׁ. אִמֶּר לִיָּה רַבִּינָא לְרַבָּא, מֵאִי הִלְכְּתָא? אִמֶּר לִי כְּקִידוּשׁ. מֵה הַקִּידוּשׁ הַמְּקַדֵּשׁ בְּכִנְיִסְתּוֹ מְקַדֵּשׁ אֲכִסָּא, אִף הִבְדִּילָה אִף עַל פִּי שְׁאִמֶר מִבְּדִיל בְּצִלּוֹתָא - מִבְּדִיל בְּכִסָּא".

סִיכּוּם: כְּמוֹ שֶׁבְּקִידוּשׁ אֲנַחְנוּ מִבְּדִילִים בְּתַפִּילָה, מְקַדְשִׁים בְּתַפִּילָה "מְקַדֵּשׁ הַשָּׁבֶת" וְגַם מְקַדְשִׁים עַל הַכּוֹס, כֵּכָה גַם בְּהִבְדִּילָה מִבְּדִילִים בְּתַפִּילָה "אַתָּה חוֹנֵנְתָּנוּ" וְגַם מִבְּדִילִים עַל הַכּוֹס.

וְיֵשׁ לְזֶה נִפְקָא מִינָה. מֵה הַנִּפְקָא מִינָה? אָדָם שֹׁכֵחַ וְלֹא אִמֶּר "אַתָּה חוֹנֵנְתָּנוּ", מֵה הַדִּין? חוּזֵר? לֹא חוּזֵר? אִז כְּתוּב בְּשׁוּלְחָן עֵרֹךְ בְּסִימֵן רַצִּי: "טַעְהָ וְלֹא הִבְדִּיל בְּתַפִּילָה, אֵינוֹ חוּזֵר. לִמָּה? מִפְּנֵי שְׁצִרִיךְ לְהִבְדִּיל עַל הַכּוֹס. טַעְהָ וְלֹא הִבְדִּיל בְּתַפִּילָה וְאֵין לוֹ כּוֹס בְּלִילָה וְסוּבֵר שְׁאֵף לְמַחֵר לֹא יְהִיָּה לוֹ, צָרִיךְ לְחַזֵּר וּלְהַתְפַּלֵּל".

אִם אָדָם טַעְהָ, אֲנַחְנוּ אוֹמְרִים שֶׁלֹּא חֵיבִי לְחַזֵּר. פְּתָאוּם אֲנַחְנוּ רּוֹאִים עֲכָשׁוּ שֶׁאִם טַעְהָ בְּמִקְרִים מְסוּיָיִם, צָרִיךְ לְחַזֵּר וּלְהַתְפַּלֵּל! אִז הַרְבֵּי בַעַל "בֵּן אִישׁ חִי" נִיסַח אֶת זֶה בְּצוּרָה בְּרוּרָה, וְגַם הַרְבֵּי בְּשׁוּלְחָן עֵרֹךְ שֶׁל רַבְּנֵי זְלַמֵּן נִיסַח אֶת זֶה בְּצוּרָה בְּרוּרָה, וְאִמֶּר וְכוּ: "אִם אָדָם לֹא אִמֶּר אַתָּה חוֹנֵנְתָּנוּ - שֹׁכֵחַ לּוֹמֵר, וְנִזְכֵּר בְּאֲמִצַּע הַבְּרָכָה, כָּל עוֹד שֶׁלֹּא אִמֶּר "בְּרוּךְ אַתָּה ה'" שֶׁל חוֹנֵן הַדַּעַת וְנִזְכֵּר, אִז חוּזֵר וְאוֹמֵר "אַתָּה חוֹנֵנְתָּנוּ". אִמֶּר "בְּרוּךְ אַתָּה ה'" - הַזִּכִּיר שֶׁם ה', מִמְּשִׁיךְ הַלָּא "חוֹנֵן הַדַּעַת" - מִמְּשִׁיךְ הַלָּא. וְלֹא רַק זֶה אוֹמֵר הַרְבֵּי, הִרִי זֶה מְשַׁלֵּם הַבְּרָכָה וְאוֹמֵר "חוֹנֵן הַדַּעַת" וְאֵין צָרִיךְ לּוֹמֵר "אַתָּה חוֹנֵנְתָּנוּ" שֶׁהִרִי אַחֵר הַתַּפִּילָה יִבְדִּיל עַל הַכּוֹס. וְעַל כֵּן, כֵּן גַּם בִּישׁוּמַע תַּפִּילָה" לֹא יֹאמֵר אוֹתָהּ. לֹא רַק, הִרִי יֹכֵל לְהַגִּיד בְּשִׁבְלִי מֵה "ישׁוּמַע תַּפִּילָה" הִרִי יִבְדִּיל עַל הַכּוֹס? לֹא! אֲלֵא תִבְדִּיל עַל הַכּוֹס.

אַבְּל צָרִיךְ לְהַזְהֵר שֶׁאִם לֹא הַזִּכִּיר "אַתָּה חוֹנֵנְתָּנוּ" וּבְשׁוּמַע תַּפִּילָה לֹא יֹכֵל לּוֹמֵר, אִז צָרִיךְ לְהַזְהֵר שֶׁאֲסוּר לוֹ לַעֲשׂוֹת שׁוּם מִלֵּאכָה עַד שִׁיִּאִמֶר "בְּרוּךְ הַמְּבָדִיל בֵּין קוֹדֵשׁ לְחֹל"ל.

אִז אוֹמֵר: "וְהָא דְּאֶמְרִין שֶׁאִם טַעְהָ וְלֹא הַזִּכִּיר אַתָּה חוֹנֵנְתָּנוּ דָּאִין צָרִיךְ לְאוֹמְרָה בְּשׁוּמַע תַּפִּילָה, הֵיִינוּ דּוֹקָא אִם הוּא יוֹדֵעַ שִׁישׁ לוֹ כּוֹס לְהִבְדִּיל עֲלֵיו. אַבְּל אִם הוּא יוֹדֵעַ שְׁאֵין לוֹ כּוֹס לְהִבְדִּיל עֲלֵיו וְגַם יוֹדֵעַ שְׁלִמְחֶר לֹא יְהִיָּה לוֹ, הִרִי זֶה אוֹמֵר "אַתָּה חוֹנֵנְתָּנוּ" בְּשׁוּמַע תַּפִּילָה, כִּיֵּן שֶׁשֹּׁכֵחַ לְאוֹמְרָה בְּבִרְכַּת "אַתָּה חוֹנֵן" כְּדִין שֶׁל שֹׁכֵחַ לְאוֹמְרָה בְּבִרְכַּת הַשִּׁנָּים.

זֶה מַחְלּוּקֶת, וְהַרְבֵּי פּוֹסֵק כֵּךְ: אָדָם נִמְצָא בְּאִיזָה מְקוֹם, הַתְּפַלֵּל וְשֹׁכֵחַ לּוֹמֵר "אַתָּה חוֹנֵנְתָּנוּ", וּבְאֲמִצַּע הַתַּפִּילָה נִזְכֵּר, וְאִמֶּר אֲנִי אֲבָדִיל עַל הַכּוֹס, וְאִז נִזְכֵּר שְׁאֵין לוֹ כּוֹס, אֵין לוֹ יֵין, וְגַם לְמַחֵר לֹא יְהִיָּה לוֹ יֵין, הוּא נִמְצָא בְּאִיזָה מְקוֹם שְׁאֵין בוֹ יֵין, אִז כְּשִׁיגִיעַ לִישׁוּמַע תַּפִּילָה" יֹאמֵר "אַתָּה חוֹנֵנְתָּנוּ". וְיֹאם גַּם בִּישׁוּמַע תַּפִּילָה" שֹׁכֵחַ וְלֹא אִמֶּר, צָרִיךְ לְחַזֵּר וּלְהַתְפַּלֵּל מִהַתְּחִלָּה. אִם אִמֶּר "עֲשֵׂה שְׁלוֹם" וְגַמֵּר אֶת הַתַּפִּילָה, צָרִיךְ לְחַזֵּר מִהַתְּחִלָּה, וְיֹאמֵר "אַתָּה חוֹנֵנְתָּנוּ" - אַחֲרֵת, אֲסוּר לוֹ לֵאכּוֹל.

זֹאת אוֹמֶרֶת, מִתִּי אֲנַחְנוּ אוֹמְרִים שֶׁאִם לֹא אִמֶּר "אַתָּה חוֹנֵנְתָּנוּ" לֹא חוּזֵר, זֶה אִם עֲתִיד לְהִבְדִּיל, אַבְּל אִם לֹא עֲתִיד לְהִבְדִּיל אִז הוּא חֵיבִי לְחַזֵּר. אַבְּל אִם הוּא נִזְכֵּר בְּאֲמִצַּע הַתַּפִּילָה, יֹאמֵר אֶת זֶה בִּישׁוּמַע תַּפִּילָה".

הַגְמֵרָא בְּמִסְכַּת פְּסָחִים אוֹמֶרֶת בְּדף ק"ו: "אִמְרִי בְּנֵי רַבִּי חִיָּא, מִי שֶׁלֹּא הִבְדִּיל בְּמוֹצָאֵי שַׁבֹּת - מִבְּדִיל וְהוֹלֵךְ בְּכָל הַשָּׁבֶת כּוֹלֵו. וְעַד כְּמָה? אִמֶּר רַבִּי זִירָא, עַד רַבִּיעִי בְּשַׁבֹּת. כִּי הָא דִּיתִיב רַבִּי זִירָא קִמִּיה דְּרַב אֲסִי, וְאִמְרִי לֵה

קול צופיך

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

נִשְׂא-תִשְׁנִיחַ - מֵאֵת מֵאֵת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

על עצי – בורא עצי, על עשבי – בורא עשבי בשמים, על פרי – הנותן ריח טוב בפירות, מכל מקום במוצאי שבת מברכים על הכל 'בורא מיני בשמים' כדי שלא יבואו לטעות ההמונים, שאין הכל בקיאים בכל ברכה וברכה המיוחדת לה. אבל הברכה הזאת של מיני בשמים היא ברכה מיוחדת על הכל. ולכתחילה טוב ליקח בשמים לכתחילה שברכתו 'בורא מיני בשמים'.

אומר המשנה ברורה, שמכיון שאנשים לא יודעים אם זה עץ, או עשבי בשמים או מיני בשמים, איך יברכו או איך לא יברכו – תקנו שברכו 'מיני בשמים'. אבל אם אפשר להביא רק 'מיני בשמים' – תבוא עליהם הברכה. זה דעת המשנה ברורה, וככה נוהגים אלה שפוסקים כדעת המשנה ברורה. אבל 'כף החיים' כתב, "...שכתבו האחרונים שבהבדלה יברך על הכל 'בורא מיני בשמים' – למה, שבדיעבד ידי חובה – זהו למנהג בני אשכנז, אבל מנהג בני ספרד, גם בהבדלה מברכים לכל מין ומין ברכה הראויה לו". זאת אומרת, שבמוצאי שבת – אם אדם לא נמצא באיזה בית כנסת שהוא לא מנהג שלו, פתאום הוא רואה שעל הדס מברכים 'בורא מיני בשמים', והפרי הזה בלילה, בליל שבת – לקח הדס וברך עליו 'בורא עצי בשמים', מה קרה? שידע שזה לפי המנהגים של המשנה ברורה, אבל למנהגי ספרד מברכים על כל סוג וסוג של ריח, מברכים עליו ברכה הראויה לו. כלומר, אם זה מין עץ כמו הדס – 'עצי בשמים', אם זה נענע – 'עשבי בשמים', ואם זה אתרוג עם ריח טוב או לימון שהוא נהנה מזה – 'הנותן ריח טוב בפירות'.

ועוד הרב משנה ברורה כתב: "וטוב לאדם לקחת מיני בשמים שיצא אליהם דכולי עלמא". הרב אמר כמו מוסיף או משהו אחר. אבל בעניין הבשמים האלה, כתוב שאם אדם לוקח בושם, היום כאילו זה משהו חדש, אבל זה כבר כתוב בראשונים, היו נשים לוקחות בושם או ריח טוב, שמים את זה בתוך איזה מין קופסה קטנה עם חורים, והם עונדים את זה על הצוואר שלהם, וכשהם הולכות עם זה זה מתנענע אז יוצא ריח טוב. הבושם הזה שהאשה לובשת עליה, לא מברכים עליה לא 'עצי' ולא 'עשבי' ולא 'מיני'.

אבל אדם בבית נמצא בביתו ואין לו עצי בשמים ואין לו עשבי בשמים, ויש לו בארון בושם של האשה, במקום של האשה וכתוב על זה 'לאשה' למשל, אף על פי כן מכיון שהאשה לא עדנה את זה עליה ולא עונדת את זה עליה, אלא מוציאה את זה ממנו קצת ומשתמשת, אז אדם יכול לקחת את זה ויברך בורא מיני בשמים. אף על פי שיש עדות למשל שיוצאים לעשות 'מזארה' אמיתי – אמיתי, והם מברכים על זה 'בורא עצי בשמים' כמו אחינו התימנים שהם יודעים לעשות את זה והם מברכים על זה עד היום 'בורא עצי בשמים', ואנחנו אומרים שאולי לא כולם בקיאים, אולי מזייפים ואולי עושים ככה... אנחנו מברכים על כל סוגי הבושם 'בורא מיני בשמים' אז זה בסדר.

אדם לוקח מטפחת, ומפזר על זה בושם ויש ריח טוב במטפחת ואומר שהוא יקח את זה אתו לבית כנסת, ואם לא ימצא שם בשמים – הוא יוציא לעצמו את המטפחת ויריח – טוב, שיריח, ריח, אבל ברכה הוא לא יכול לברך. למה? זה נקרא ריח שאין לו עיקר, נכון שהמטפחת יש בה ריח, אבל מה אתה רואה? אתה רואה מטפחת! אתה מברך 'עצי בשמים', 'עשבי בשמים', 'מיני בשמים', איפה 'עצי' איפה 'עשבי' בתוך המטפחת הזאת?

ומכאן צריכים מאוד להזהר, יש עדות שנוהגים שאם יש בר מצוה או ברית מילה או חתונה, חתן, אז מחלקים בושם, אז צריכים להזהר בשני דברים. אם זה ביום חול – צריכים לחלק את זה, אז אם אדם לוקח את הבושם הזה ומשפשף את ידיו ואין לו כלום בידים מהבושם – הוא לא יכול לברך! על מה תברך? על הידיים שלך 'מיני בשמים'! אלא אם כן יש לך טיפות קצת של הבושם הזה ביד, אז אתה יכול לברך על זה את ה'מיני בשמים'. זה ביום חול.

אז מכיון שזה מחלוקת בין 'סיתם' ו'יש', למרות שיש מיש אומר שזה 'יש' ולהלכה הולכים לחומרא, נוהגים בזה לקולא, למה? משום שנוכח הבדלה היא דאורייתא, אבל הבדלה בדברים זה דאורייתא, אבל הבדלה על היין זה דרבנן, ועל כן כיון שאמר 'אתה חוננתנו' – כבר יצא ידי חובה. זה הדברים של...

עכשו כתוב ברמ"א בסימן רצ"ו, וההלכה הזאת נפסקה גם בבן איש חי בשנה שניה פרשת ויצא אות ט"ז. כתוב ברמ"א כך, בהלכה יש את דיני הבדלה, אומרים 'כוס ישועות אשא', 'ליהודים היתה אורה' – לסימן טוב. ובשעת הבדלה יתנו עיניהם בכוס ובנר! מה פירוש 'ובשעת הבדלה יתנו עיניהם בכוס ובנר'! מי יתנו – החזנים או עם ישראל?

אומר הרב 'כף החיים' – פירוש, העונים! הקהל! וה'לבוש' כתב: 'יתן עיניו בכוס ובנר – וכן השומעים'. גם השליח ציבור וגם השומעים. הלכה זו נפסקה גם בבן איש חי, ובשולחן ערוך של רבנו זלמן וכן באחרונים כולם הביאו את זה. אבל אצלנו הוא אמר שרק הרמ"א אמר את זה. אומר הבן איש חי: 'כל אותם שהשליח ציבור מוציא אותם ידי חובה, יתנו עיניהם בכוס בשעת הברכה'. למה? למה צריכים לשים עיניהם בכוס בשעת הברכה? גם בקידוש – כשהמקדש מקדש – ישימו עיניהם בכוס בשעת הברכה. למה? כי אנחנו מכוונים בזה לצאת ידי חובה. הרב הוסיף: 'ולא יזונו ממקומם עד שיגמור השליח ציבור ההבדלה כולה. ולא כמו אותם הבורים אשר דרכם להשמט אנה ואנה, דפונים ללכת ולצאת, זה פונה ללבוש מנעלו זה פונה לחפש אחרי בנו, או אחרי חברו לדבר איתו, ונמצא מסירים דעתם מעיקר ברכת הבדלה ולא שומעים אותה כולה'. אומר הרב, יש אנשים שבשעה שההוא מבדיל הוא לובש את המעיל שלו, זה מחפש את הבן שלו 'בא נלך', זה אומר בא נלך ונדבר בדרך, עסקים – רוצה לצאת! אומר, לא! אתה צריך להסתכל על הכוס, לצאת ידי חובה! אלא אם כן, אלא אם כן אתה לא מתכוון לצאת ידי חובה בהבדלה של השליח ציבור, אלא אתה מתכוון ללכת ולהבדיל בבית.

ואף על פי כן, תלוי – אם הוא אדם חשוב, אפילו שהוא לא יוצא ידי חובה, אסור לו לעשות את כל הדברים האלה. למה? אנשים לא ידעו שהוא מקדש בבית ומבדיל בבית, ויגידו, הנה הוא מחפש ספר ולובש מעיל באמצע הבדלה, אז גם אנחנו נעשה ככה! ילמדו ממנו לעשות את כל הדברים האלה.

ועל כן, אם אדם למשל עושה הבדלה בבית, מגיעים לברכת 'בורא מאורי האש' לדוגמא, אומר – אני בשביל מה אני? אני מבדיל בבית! לשם מה אני אברך? עומד! אנשים יראו אותו שלא עושה, לא מכופף את האצבעות שלו ולא עושה חושך ולא פותח את האור, יגידו שלא צריך לעשות חושך ולהדליק אור, או שהנה צריך להאיר באצבעות... הנה הרב עומד וכלום אינו עושה, ואף על פי שהוא אינו מתכוון לצאת ידי חובה, מה אכפת לו? שיכופף, את האצבעות שלו כמו שכולם עושים ויהיה חושך וידליק את האור, ואין הכי נמי יכונן בדעתו שיש לא מתכוון לצאת ידי חובה בהצטרף שלו גמרנו! אז נביא יעשה שניעו לא עושה דבר שהציבור יראה שהוא לא מקיים את המצוה ויבואו ללמוד ממנו. כי בדרך כלל אנשים מחפשים למצוא דרך קולות, ויראו שהנה הרב לא עושה ככה או כן עושה ככה ומחפשים קולות.

וכן בבשמים. בבשמים – אז כתוב בסימן רצ"ז, שמברכים על הבשמים. והטעם שמברכים על הבשמים, יש כמה טעמים. הזכרנו את זה בשבוע שעבר את הטעם שמברכים על הבשמים, וכאן כתוב הטעם שמברכים על הבשמים במוצאי שבת: 'כתבו התוספות במסכת ביצה משום נשמה יתירה', ויש עוד הרבה טעמים מדוע מברכים על הבשמים במוצאי שבת, והנפקא מינה שאם יש לו – יש לו, ואם אין לו – אין לו!

אבל כותב המשנה ברורה בסימן רצ"ז בהקדמה שלו בתחילת ההלכות של הבשמים, כותב: 'מברכים על הבשמים – והברכה היא 'בורא מיני בשמים' על איזה מין שיהיה. אף שבחול צריך לברך על כל מין ומין כברכתו, דהיינו

קול צופיך

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הֶרֶב מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

נִשְׂא-תִשְׁנִיחַ - מֵאֵת מֵאֵת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

בין הרשב"א להלכה לבין...אומר הרב, וככה משמע ב"בן איש חי" וככה משמע ב"דרכי משה" כמו דעת הבית יוסף.
אבל הרשב"א והחי' אדם ושאר פוסקים אמרו שזה מותר.
בשולחן ערוך של רבנו זלמן מביא שיש מחלוקת, יש אומרים שאם נר מזכוכית, כלומר נר נמצא בתוך פנס שמסביב הכל זכוכית, יש מי שאומר שכן מברכים ויש מי שאומר שלא מברכים.

הגיעו לחשמש. כשה"חזון איש" אמר את דבריו, לא היה נאון (פלורסנט) אלא היה רק חשמלים, גם לא כמו אלה (במנורה של בית כנסת היכל יעקב) אלא חשמלים כמו שרואים מהם את הכאילו דולק, לא נאון ולא אטום כזה – חלבי, אלא רואים את החוטם. על זה אומר ה"חזון איש" שמכיון שיש אנשים שאומרים שמותר להדליק חשמל בשבת, אז מצוה לברך במוצאי שבת על החשמל "ברוך אתה ה' בורא מאורי האש", בכדי להוציא מדעתם של האנשים שאומרים שזה לא אש.

באים אחרים ואומרים והרי יש בו זכוכית! ואם יש כאן זכוכית איך תברך? הרי אמרנו שאם יש זכוכית לדעת השולחן ערוך אתה לא יכול לברך! ויש אומרים שיש הבדל. אם הזכוכית באה רק בשביל רוח, שלא יכבה את הנר, אז אנחנו אומרים שבלי זכוכית, למה אתה שם זכוכית, זה לא טוב! אבל החשמל, הנורה של החשמל, אם לא תשים את הזכוכית, אז תשבר הזכוכית על החוטי החשמל לא יבערו כלום ולא ידליקו! הזכוכית היא שיוצרת את האפשרות להנות מזה.

סיכומו של דבר – אנחנו לא מברכים על החשמל. אבל אם אדם אין לו נר במוצאי שבת ורוצה ללמוד, אז בשביל מה לו להכנס לתוך מחלוקת, אז אם יש לו בביתו נאון – לא יברך. ואם יש לו בביתו חשמל – נורת חשמל שלא רואים את החוטם – לא יברך. אבל אם הוא רואה במנורת חשמל את החוטם – בדיעבד יכול לברך. אבל לכתחילה יקח גפרור ויברך עליו "בורא מאורי האש".

כתוב בשולחן ערוך בסימן רצ"ו סעיף ח': "נשים חייבות בהבדלה, כשם שחייבות בקידוש, ויש מי שחולק. הגה – על כן טוב שלא יבדילו לעצמן אלא ישמעו הבדלה מן האנשים". אז יש מחלוקת.
קודם כל כתוב בבן איש חי: "אף על גב דאיכא פלוגתא בהבדלה בדיון הנשים, קיימא לן להלכה דהנשים יכולות להבדיל לעצמן. ולא עוד, אלא גם מי שהבדיל בבית הכנסת ויצא ידי חובה – יכול להבדיל להן, כאשר העלה כאן הגאון הרב חיד"א ז"ל. וכן נוהגים פה בבגדאד". זאת אומרת, שלמרות שיש מחלוקת, אבל להלכה אשה חייבת.

אומר ה"מגן אברהם" – נהגו שאשה לא מבדילה. למה? יש מי שאומר שעץ הדעת היה גפן, לכן היא לא מבדילה. אז אם ככה נביא לה בירה, שתבדיל על בירה. אבל הרמ"א כותב "על כן לא יבדילו (כלל) אלא ישמעו מאחרים! אומר הב"ח – אני לא מבין, נגיד שזה מדרבנן, טוב, אז לדעת הרמב"ם ולדעת מרן הבדלה – אשה חייבת מדאורייתא, ואומר נגיד שזה מדרבנן, יש כמה מצוות מדרבנן שאשה מקבלת עליה, ובפרט לפי דעת הרמ"א שאשה יכולה לברך על תקיעת שופר למרות שהיא לא חייבת! גם פה אם היא לא חייבת מהתורה, אבל היא חייבת מדרבנן! אז "כעין דאורייתא תקון" – כעין קידוש, או מרבנן היא תהיה חייבת לברך.

בא המשנה ברורה, אחרי שהביא את כל המחלוקות כולם, אמר כך: מה שאמר ה"מגן אברהם" שאשה לא תבדיל בגלל שעץ הדעת היה גפן, או בגלל שיש מי שאומר איזה מין דעת משובשת שאומרים שאם אשה מבדילה ושותה מהיין – אז יהיה לה בפנים שלה משהו אל יפה, נגיד ככה, אז זה דברים בטלים ומבוטלים – אסור לה לאכול לפני שתשתה ולפני שתבדיל! אם הבעל מאחר, אם הבעל מתעכב, אם הבעל לא נמצא, אז מה תעשה? תישן בלילה כמו אמימר רעבה? עד מחר או עד שיבוא בעלה? וכי תחכה עד חצות לילה?

ביום שבת זה ודאי צריכים לשים את הטיפות בתוך הכף היד שיוכל לברך על זה, אם לא – על מה תברך?

אבל בשבת צריכים מאוד להזהר, כי ביום חול אתה תוציא את המטפחת שלך, מה ששימו לב בתוך המטפחת שלך – יש! תוציא את הכובע ומה שישים לך בתוך הכובע – יש, מה אכפת לנו! אין נפקא מינה בדבר הזה! אבל בשבת אסור לשים ריח ובושם על בגד, למה? אתה "מוליד ריחא", ומוליד ריחא זה אסור בשבת.

חוץ מכבוד המקום הקדוש הזה וחוץ מכבוד הקהל, יש היום בנוחיות מכניסים איזה מין סבון כזה ויש בו ריח ובושם טוב. יש מי שאומר, שאסור לך לפתוח את המים כדי לשטוף את האסלה, למה? כי כשהמים באים ויוצאים ומכים על הסבון הזה, אז יש לך ריח טוב, ואתה מוליד ריחא. ויש מי שאומר שאני מתכוון שינקא, אני לא מתכוון על ה"מוליד ריחא". אז זה תלוי לפי האדם: אם אתה מתכוון שיהיה לך ריח טוב, אסור לך. ואם אתה מתכוון שתפתח את המים עד שיתנקא לך המקום, אז בסדר.
או למשל יש אנשים שיש להם בתוך האסלה במקום שהמים מתרכזים שמה יש צבע, צבע צהוב או ירוק – אז כשאתה פותח את המים, באים מים חדשים ונצבעים המים. אז אם אתה מתכוון להוציא מים ירוקים שהמים יהיו צבועים, אסור לך. אבל אם אתה מתכוון לשפוך מים ולא אכפת לך אם זה בצבע אדום או לבן או בלי צבע ולא אכפת לך העיקר אתה רוצה להוציא מים – אז זה מותר לך.

את זה הבאנו ב"אגב" עם דיני הבשמים.

עכשו בנוגע לנר, ולברכת "בורא מאורי האש".
מהדין – מספיק נר אחד. מצוה מן המובחר אבוקה, קלוע. כתוב בשולחן ערוך: "אין מברכים על הנר עד שיאורו לאורו". מה זאת אומרת? אם מדליקים נר באמצע התבה, אז צריכים פעם באמצע השבוע לנסות, כל גבאי וגבאי ינסה באמצע השבוע, שידליק את הנר ויכבה את כל החשמלים, ויראה אם האור הזה מגיע לקצה בית הכנסת – בא נאמר הכי הכי טוב, האם אדם יכול להסתכל בשעון ולראות מה השעה בקצה בית הכנסת או בעזרת נשים כשאין אור חשמל והאשה עדיין יכולה להסתכל בשעון לראות מה השעה, באמת כתוב שאדם ידע להבחין בין מטבע לטבע, אבל אין לנו מטבעות אנחנו במוצאי שבת, אבל בשעון אנחנו יכולים לראות. אז אם הוא יסתכל בשעון ויוכל לראות הנה מה טוב, אם לא – אז צריכים לפזר בבית הכנסת עוד נר בבית הכנסת ועוד נר למעלה – בכדי שהשליח ציבור יברך ואם אין למי שנמצא רחוק שיאורו לאורו.

כתוב בשולחן ערוך, בסימן רצ"ח סעיף ט"ו – "נר בתוך חיקו, או בתוך פנס, או בתוך אספקלריא, רואה את השלהבת ואינו משתמש לאורה, משתמש לאורה ואינו רואה את השלהבת, אין מברכים לאורה עד שיראה את השלהבת ומשתמש לאורה". אנחנו צריכים להגיע לחשמל, אבל קודם החשמל נראה מה שכתוב פה.

מי שזוכר מקודם, בלילה חושך ברחוב היה. היו לוקחים איזה קופסה של מלפפונים או זיתים של שימורים, היו לוקחים, עושים בה חורים, מכניסים בה נר, והנה הזה היה מאיר. בדרך לוקחים לבית כנסת וחוזרים. ואם היה להם רוח – היו סוגרים את הכניסה בזכוכית. או שהיה להם צורה אחרת, היה להם פנס רגיל, פנס בנוי כפנס, כולו מסביב מזכוכיות, והנה היה באמצע. או היה להם סוג פנס שהיה להם חורים חורים מברזל או מפח, והחורים האלה היה יוצא מהם האור והיה מאיר. יש מי שאומר – כן, אותו הפנס עם הזכוכית או עם הפח, עם החורים – לא תברך עליו "בורא מאורי האש", אתה לא רואה שלהבת! מה תברך? אבל פנס עם נר ומסביב יש זכוכית – אז תברך! אתה רואה את הנר, אתה רואה את השלהבת, אז תברך! כל זה אומר הרשב"א.

אומר ה"בית יוסף" לא אכפת לנו אנחנו, כל עוד שהוא עושה, אם זה מזכוכית או אם זה מפח – לא תברך עליו. סגור! מכוסה! אז יש מחלוקת

קול צופיך

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

נִשְׂא-תִשְׁנֶה - מֵאֵת מֵאֵת מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

ואותם שאוכלים 5 דקות לפני השקיעה וממשיכים לאוכל הלילה – הם לא התחילו בהיתר, הם לא יכולים לאכול, אם יכולים לאכול אבל הם לא יכולים להמשיך הלילה. אז צריכים להפסיק עם השקיעה. ועל כן, אומר הרב שכל מי שאינו מקיים סעודה רביעית, נחשב לו כאילו לא קיים סעודה שלישית לכבוד שבת, ונחשב לו שאכלה לפני סעודת הלילה. נכון שאדם יכול כל לילה לאכול ואין דין לאכול בשבת!

אומר הרב, אדם צריך לאכול גם סעודה שלישית וגם סעודה רביעית, ולכן לא יערבב את הזמן של שלישית ברביעית ושל רביעית בשלישית. איך זה יכול להיות? אם אדם אוכל בשקיעה או אחרי השקיעה זה כבר לילה, הוא כבר ברביעית. אז מה אכלת לכבוד שבת? מה אתה עושה את זה לסעודה רביעית, והרי זה יתערבב לך ולא יותר לך לאכול בבין השמשות.

הרב אומר, אם אדם לא יאכל סעודה רביעית, אז גם אם אכל סעודה שלישית זה לא ייחשב לו שזה לכבוד שבת, אלא זה ייחשב לו שאכל לכבוד הבטן שלו, וזה הסעודה הרגילה שלו בערב. ועל כן צריכים להזהר מאוד כשאוכלים סעודה שלישית שיאכל אותה לפני הזמן, ואם אדם יאכל את זה 20 רגע או חצי שעה לפני השקיעה – אתה יכול להמשיך הלילה.

ויש עוד דבר, שאם אדם בא לבית הכנסת והוא לא רגיל תמיד לבוא, הוא בא לפעמים, ועושים סעודה שלישית, גומרים סעודה שלישית – התחילו חצי שעה לפני השקיעה, כלומר שכדין התחילו. וצריכים לברך ברכת המזון על הכוס, יש עשרה על כוס. אם כל שבת ושבת הם אוכלים סעודה שלישית וכל שבת ושבת עושים ברכת המזון על הכוס, אז יכול לשתות את הכוס, למה זה המשך הסעודה. וישאיר עוד כוס אחת לאחר התפילה להבדלה. אבל לא – פעם בשנה עושים סעודת סיום, פעם בשנה עושים סעודה שלישית ומאריכים אותה עד הלילה, אלה לא יברכו על הכוס אלא אם הם זימון בעשרה, ושמו ישתו! והרי ברכת המזון ברכת, גמרנו! אתה לא רגיל תמיד לשתות יין שיקרא המשך! אלא מה יעשו? יקחו כוס, יברכו ברכת המזון עליו, וכשיגמרו ברכת המזון לא יברכו "בורא פרי הגפן", אלא יקחו את הכוס הזה, ישאירו אותו על השולחן ויכסו אותו. יתפללו ערבית, יעשו על הכוס הזה הבדלה, וזה יהיה גם על זה וגם על זה. אבל אם רגילים לשתות יין אחרי הברכה המזון תמיד, אז יהיה מותר להם לשתות את היין כי הוא המשך הסעודה.

אדם לא עשה הבדלה בליל מוצאי שבת, אז אמרנו שעל עצי בשמים ומאורי האש – הלך הלילה, הפסדת. מה הדין בהבדלה? אז כתוב שאם אדם שכח ולא הבדיל במוצאי שבת – מבדיל עד סוף יום ג'. וברמב"ם כתוב "מבדיל עד סוף יום רביעי". ואומר על זה הכסף משנה שזה טעות דפוס, אלא הגירסא הנכונה זה "עד סוף יום שליש" וכך הגמרא אומרת. "ויש אומרים שאינו מבדיל אלא כל יום ראשון ולא יותר. ודוקא בורא פרי הגפן והמבדיל בין קודש לחול, אבל על נר ובשמים אינו מברך אלא במוצאי שבת. ויש מי שאומר, כיון דקיימא לן טעם מבדיל היינו היכא דהבדיל במוצאי שבת, אבל אם לא הבדיל בלילה – כיון שטעם, שוב אינו מבדיל. הגה – והעיקר כסברא ראשונה".

דהיינו, הגמרא אומרת שעד שלושה ימים יכול להבדיל, ופשט הגמרא הוא שיברך הגפן, ו"יברך אתה ה' המבדיל בין קודש לחול ובין אור לחושך... ברוך אתה ה' המבדיל בין קודש לחול" כי כך הברכה. אז השולחן אומר לפי הדעה הראשונה שיכול להבדיל עד סוף יום שליש. ויש אומרים שלא מבדיל רק ביום ראשון עד הערב כמו בתשעה באב, אבל אנחנו מצפים לבוא המשיח ולא צריכים לדאוג לתשעה באב השנה שיכול במוצאי שבת. אז ביום ראשון יבדיל.

הביא הרב בשו"ע דעה שלישית, שאם אכלת בלילה – לא הבדלת ואכלת בלילה, אז מחר אתה לא יכול להבדיל. בלילה אתה יכול אבל למחר אתה לא יכול להבדיל. שלוש דעות.

אומר המשנה ברורה, ואני אומר במיוחד את המשנה ברורה למרות שדעת השולחן ערוך שבלאו הכי אשה יכולה להבדיל, אפילו המשנה ברורה כותב שכל זה אם היא יכולה לחכות 5 דקות או 10 דקות, יבוא הבעל והיא תחכה לו! אבל אם היא לא יכולה לחכות, אז תבדיל! שתבדיל על מיץ ענבים, אם היא לא יכולה – שתבדיל על בירה שחורה, שתבדיל! לא תשתה ולא תשאר בצום, אין בזה שום מצוה להשאר בצום.

או לפעמים הבעל מבדיל בבית כנסת ואחר כך הבעל מגיע מאוחר הביתה, בא הבעל הביתה, אומרים לו "תבדיל", והוא אומר "לא, כבר הבדלתי!", ויש מי שאומר שהוא לא יכול להבדיל לך! אומר על זה ה"בן איש חי" שכן יבדיל לה. אומר בעל ה"כסף" שכן יבדיל לה, אתה חייב כן להבדיל לה! ואומר לא – אני כבר הבדלתי, תבדילי את! אז בשביל מה חייבתי היא אומרת לו? והוא אומר, אתה תבדיל, לך יש את החזקה ולא לי. אז אם כן מה?

על כן מהדין, לדעת מרן ולדעת הרמב"ם האשה חייבת **מדאורייתא**. החולקים אומרים שחייבת מדרבנן. אומר הרמ"א שהכי טוב הוא לחכות לבעלה ושהוא יבדיל לה. או שתשמע מגברים בבית הכנסת. אבל אם היא לא יכולה לחכות, היא לא יכולה להמתין, או שהבעל יבוא מאוחר – אז חייבת לעשות הבדלה ואסור לה לשתות בלי הבדלה.

נכון שיש מי שאומר שמיום מותר לשתות, אבל לפי חכמי הקבלה לא שותים שום דבר ולא אוכלים שום דבר עד שמבדילים הבדלה על יין או על חמר מדינה.

יש אנשים, אשריהם ישראל, מה הם עושים? הם באים ביום שבת בערב, אחר הצהריים, באים לבית הכנסת או לאיזה מקום – ואוכלים סעודה שלישית. שרים דברי תורה, מאריכים, באה שקיעה, בא חושך, אז מה הדין? יכולים לאכול או לא יכולים לאכול?

אז כתוב בשולחן ערוך בסימן רצ"ט: "אסור לאכול שום דבר משתחשך עד שיבדיל. אבל אם היה יושב ואוכל מבעוד יום וחשכה לו – אין צריך להפסיק. אבל אם היה יושב ושותה וחשכה לו – צריך להפסיק".

כלומר ככה. אדם התחיל לאכול, תכף נראה מתי מתחילים לאכול. והגיע חושך, צאת הכוכבים, אם התחלת לאכול – תמשיך הלילה. אבל אם לא התחלת לאכול, אכלת בצהריים, אכלת אחרי הצהריים, ועכשו אתה בא ושותה, אוכל פירות או אוכל ירקות, והגיע – משחשכה – אתה לא יכול לאכול.

יש מי שאומר, שאם הגיע בין השמשות – אסור לך לאכול. למה? אתה בהבדלה חייב.

אומר המשנה ברורה חידוש דין, שאם אדם לא אכל סעודה שלישית עד בין השמשות – מכיון שיש מי שאומר שסעודה שלישית חייב אדם לאכול מדאורייתא, אז בבין השמשות יכול לאכול.

אז לכאורה כתוב בשולחן ערוך שאם אדם התחיל לאכול מוקדם – יכול להמשיך הלילה. מה עושים היום? לוקחים שעון, 5 דקות או 3 דקות לפני השקיעה מתחילים לאכול וממשיכים הלילה. אומר על זה הרב בשולחן ערוך של רבנו זלמן, וגם אומר הרב בעל ה"בן איש חי" – מתי אני אומר שאם היה יושב ואוכל וממשיך סעודתו זה אם התחיל בהיתר, אבל אם לא התחיל בהיתר – מפסיק. ומהדין – לפחות, אם נקח הכי הכי לקולא, לפחות עשה דקות לפני השקיעה אסור לך לאכול. למה? 10 דקות ועוד 20 דקות, זה לפחות חצי שעה לפני קריאת שמע, אסור לך לאכול. הרי שהתחלת באיסור, אז זה דוקא אם זה לפני השקיעה, אבל התחלת לפני השקיעה!

קול צופיך

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

נִשְׂא-תִשְׁנֶה - מֵאֵת מֵאֵת מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

"ברוך המבדיל בין קודש לחול ובין אור לחושך ובין ישראל לעמים" זה דבר חשוב מאוד הדבר הזה כולו.

אנחנו היום, יש מחלוקת גדולה בין הפוסקים אם הבירה של היום זה נקרא חמר מדינה או "קוקה קולה". יש מי שאומר שאם היום אם יש לך אורחים, אתה מביא להם יין? ויסקי - מביאים להם! בירה - מביאים להם! קוקה קולה - מביאים להם! אז מה, חמר מדינה - יין לא ייקרא! לא! זה יין עוד נשאר יין, בקידוש ובהבדלה, יין - עוד נשאר יין, ואם כן ישתו או לא ישתו זה נקרא חמר מדינה. זה יין.

עכשו לשאר משקאות, יש מי שאומר שעל בירה שחורה ועל בירה לבנה שזה שר - תעשה הבדלה, אבל על קוקה קולה הרי זה לא משכר, אז למה תעשה עליו הבדלה? על כוס קפה וחלב זה לא חמר מדינה! פעם כשהיו באים אורחים היו מביאים להם קפה וחלב, זה היה חלק מהגשה שמגישים לאורחים, אבל היום זה כבר... עד שיעשה נמצאת קפה וחלב יקח להם זמן! יש היום בקבוק קולה מוכן, ומביאים ומחלקים.

אז בכל אופן: לכתחילה על יין. אין באזור יין - רבע שעה תסע ולא תמצא יין, אז אתה מותר לך... או שאתה רעב ואתה רוצה לאכול - אז מותר לך להבדיל על שר, על בירה. ואם אשה בביתה נמצאת ובעלה לא נמצא - תבדיל בבירה שחורה. אין הכי נמי. או מיץ ענבים.

אין לה - בדיעבד, יכולים להבדיל על קוקה קולה, למה, זה היום נקרא כעין חמר מדינה ומחלקים את זה לכולם ומגישים את זה לכולם. על כוסה תה - לא.

על קפה וחלב - תלוי אם האשה הזאת מגישה לאורחים קפה וחלב - זה נקרא אצלה חמר מדינה, ואם לא - זה לא נקרא חמר מדינה.

אבל אומרים חז"ל - מי שמשיר יין משבת למוצאי שבת, זה זוכה לחיי העולם הבא. אדם ביום שיש קונה יין, יזכור לשבת, יזכור למוצאי שבת.

אדם בא בליל שבת ומקדש, ושם לב שאין לו יין למוצאי שבת, תקדש על לחם! בליל שבת תקדש על לחם ותשאיר את היין הזה למוצאי שבת. יגידו לך האורחים, הבעלי בתים, האורחים שלך: לא יפה! על יין!! תאמר להם: אני שכחתי להכין ונשאר לי רק רביעית! אם יש לו יין טוב - דבר אחר.

דבר נוסף: כתוב בגמרא, אם אדם הבדיל ולא שתי מלא לוגמיו - אומר הגמרא, המסקנא של הגמרא, המקדש וטעם מלא לוגמיו - יצא, ואם לאו - לא יצא ידי חובה. אומר רשב"ם: "והכי הלכתא. והוא שלא טעם אחד מכל המסובים, אבל טעם אחד מהם, יצאו כולם ידי חובה אף על פי שלא כולם טעמו". עושים הבדלה, שותים טיפת יין, מחזירים מעט יין לתוך הבקבוק לשבוע הבא, לא יצאת ידי חובה. צריך לשותות מלא לוגמיו, רוב רביעית.

בקידוש ובהבדלה אותו דין. אלא מה? בקידוש אנחנו אומרים טוב, ניתן לכולם לשתות. אם אדם אחד שתי והוא שתי והוא שתי - אז בדיעבד מצרפים. אבל בהבדלה לא נותנים ומחלקים את היין לאחרים, אחד שותה! והטוב ביותר, אם המבדיל לא יכול לשתות יין, אז יעמיד על ידו אחד, אומר לו תשמע, אני מברך ואני שותה, אני מכוון לפטור אותך, כמה ישתה שיעור: אנחנו מדברים כרגע על מוצאי שבת ולא על ליל שבת שיש לו דין אחר, עוד נגיע לזה לדיני ליל שבת. על מוצאי שבת - בגמרא כתוב "מלא לוגמיו". כן! מדין הבדלה אם שתי מלא לוגמיו - יצאת ידי חובה. אבל נכנס לבעיה אחרת. מה הבעיה האחרת?

אם אדם שותה מים מלא לוגמיו, רוב רביעית, נכנס למחלוקת אם יברך ברכה אחרונה או לא יברך ברכה אחרונה. כי יש מי שאומר על 27 גרם תברך ברכה אחרונה, ויש מי שאומר על 87 גרם תברך ברכה אחרונה.

ואומר הרמ"א: "והעיקר כסברא הראשונה". מה זה "והעיקר כסברא הראשונה"? כסברות הראשונות או כסברא הראשונה? אז אומר המשנה ברורה שהכלה כמו הסברות הראשונות.

לפחות ביום ראשון יכול להבדיל. או כמו דעת השולחן של רבנו זלמן שעד יום שלישי יכול להבדיל עם ברכה.

אומרים הכף החיים והבן איש חי (בפרשת ויצא שנה שניה אות כ"ג): "נאנס ולא הבדיל בליל מוצאי שבת - יש לו זמן להבדיל עד סוף יום שלישי ולא יברך אלא בורא פרי הגפן על היין וברכת המבדיל. מיהו, ברכת המבדיל יאמר בלי שם ומלכות משום דאיכא פלוגתא". הרי יש לנו מחלוקת, יש מי שאומר שלושה ימים, ומי שמי שאומר יום ראשון, ויש מי שאומר שאתה יכול להבדיל מחר. אלא מה? יאמר "המבדיל" בלא שם ומלכות, יהרהר שם ומלכות בלבו בלבד.

ועל כן, אדם ישתדל לברך את ההבדלה בלילה! ואם ביום - אם לא אכל בלילה, אז ביום יברך "בורא פרי הגפן" ו"המבדיל בין קודש לחול". ואם אכל בלילה - אז ביום ככה, יקח כוס, ויברך "בורא פרי הגפן ויטעם טיפה מהכוס, ואחר כך יגיע "ברוך המבדיל בין קודש לחול"... ולא יאמר "אתה ה' מלך העולם", לא יגיד שם ה' אלא יהרהר ויגיד בסוף "ברוך המבדיל בין קודש לחול" וככה ישתה את היין, שלא יהיה הפסק, יטעם מהיין, ומה שלא אמרת שם ומלכות, הנה אמרת.

אבל לדעת המשנה ברורה ולדעת השולחן ערוך של רבנו זלמן, הוא יכול לברך כל יום ראשון ואפילו כל יום שלישי כל כך הם מחמירים בדבר הזה.

היום - אתמול בלילה אדם לא עשה הבדלה. היום, היה יכול להבדיל, מחר יכול להבדיל, מחרתיים יכול להבדיל, וכמו שאמרנו שמיום שבת שלושה ימים, גם אחרי יום טוב יכול להבדיל אחרי שלושה ימים, ולצרנו הרב הרבה אחדים אתמול בערב לא הבדילו ואמרו שכבר הבדילו במוצאי שבת וגמרנו, יצאו ידי חובה חשבו - לא!

אז אומר הרב חיד"א, הביא מספר "יהודה יעלה" של הרב יהודה עייאש עליו השלום, אמר - שכמו שהיה שלושה ימים אחרי שבת, גם יש שלושה ימים אחרי יום טוב לעשות הבדלה. והרב חיד"א הביא ואתו בברכי יוסף, ובמחזיק ברכה אומר "לא נהגו כן", אלא דוקא אחרי שבת שלושה ימים, אבל אחרי יום טוב יום אחד וגמרנו.

אז יש לו יום אחד אה? על זה אומר הרב רבי עקיבא איגר, מובא במשנה ברורה, אומר - אז יום אחד יברך, הרי היום היה יכול לברך ונמשך עד הלילה שיכול לברך.

אומר הרב בן איש חי: "והבדלה של יום טוב אין לה תשלומים, דכל שעברה הלילה של מוצאי יום טוב... (58:10) הושתק הקול - אולי אפשר לקרוא בשפתיים)..."

58:49) מנא חזר הקול....ארץ ישראל, יש לו גן עדן, עולם הבא, מי שמחנך את בניו ללימוד תורה - עולם הבא, מי שמבדיל בין קודש לחול ועושה הבדלה על היין - עולם הבא. אמר עליו השלום דודי ראש ישיבת פורת יוסף הרב הגאון הרב יהודה צדקה זכותו תגן עלינו ועליכם, אומר, למה בגמרא כתוב ארץ ישראל, מחנך בניו ללימוד תורה, ומבדיל על היין? אומר ככה: כשבאים לחוף לארץ אתה כבר יודע שזה בית ספר של גויים ובית ספר של יהודים והוא שולח אותם לבית ספר של יהודים, אבל כשהוא בא לארץ הוא חושב שכולם יהודים וממילא כולם בסדר, אז אם יש פה בית ספר פה ליד קרוב ואכניס את הילדים בפנים - לא! לא!

כשתבוא לארץ תגדל את בניך לתורה ותשים אותם בבית ספר דתי! אם לא כן - המבדיל בין קודש לחול ובין אור לחושך ובין ישראל לעמים לא יהיה לך "בין ישראל לעמים" אלא יהיה, משהו אמר פעם שכשמדברים בעברית ומתנהגים כמו גויים וצועקים עליו - זה מל! בין ישראל לעמים זה חס וחלילה לא יהיה הדבר הזה כולו של "בין ישראל לעמים". על כן צריך לבוא לארץ ישראל, לגדל בניו לתורה, וכשיבדיל בין קודש לחול, יכול להגיד

קול צופיך

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

נִשְׂא-תִשְׁנִי"ח - מֵאֵת מֵאֵת מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

ב' – מי שנולד ב' בשבט שהוא א' דראש חודש אדר בשנה פשוטה, ושנת הי"ג היא מעוברת, מתי הוא נחשב לבר מצוה?
אם תרשה לי, יש לי עוד שאלה: [מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג זְצוּק"ל – כן, בבקשה!]
[בבקשה!]

השאלה השניה, בתקופת בין המצרים, האם אפשר לרכוש בית חדש והאם אפשר לחנוך את הבית? תודה.

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג זְצוּק"ל

בעניין שנה מעוברת ובעניין שני אדרים, הבעיה היא באמצע השנה זה לא בעיה, אם בניסן נולד – בניסן הבר מצוה. באייר נולד – באייר הבר מצוה. אם השנה מעוברת או לא מעוברת אין נפקא מינה. הנפקא מינה היא באדר. אם אדם נולד באדר – תלוי אם בשנה מעוברת או בשנה פשוטה.

הכלל הוא כזה: אם הוא נולד בשנה מעוברת, אז כשיגיע גיל הבר מצוה שלו בשנה מעוברת, אז עושה את הבר מצוה שלו באדר שני. אבל אם נולד בשנה מעוברת ושנת הבר מצוה שלו היא שנה לא מעוברת, אז באדר. אם אדם נולד באדר ראשון והוא רוצה לעשות את הבר מצוה שלו והשנה היא מעוברת, אז הוא עושה את זה בשנה אדר ב', זה החשיבות. ויש אומרים שמחמיר, ומחמיר גם כן באדר א'. וזה נפקא מינה גם כן, בשנה ש – לא עליכם – של פטירה.

ל' שבט ואדר – אז הכלל הוא הראש חודש. הראש חודש הוא הקובע וזה קובע לא משנה מתי וכן בכסלו או טבת לפעמים יומיים ולפעמים יום אחד, אז גם כן זה הראש חודש קובע.

עכשיו בעניין בין המצרים. יהי רצון שהשנה ייבנה בית המקדש עוד לפני בין המצרים וכתוב "אך טוב לישראל", א"ך – זה עשרים ואחד יום האלה של בין המצרים יהפכו לטוב לישראל, יהפכו ליום טוב. אבל על בין המצרים, כתוב שאדם לא יקנה דבר חדש. אבל בארץ ובכל השומרון מותר לקנות בתים חדשים אפילו בערב תשעה באב ואפילו ביום תשעה באב, זה יישוב ארץ ישראל וזה דבר חשוב מאוד. ולא יחשבו שאם ירכשו בערב תשעה באב או ביום תשעה באב זה ללא מזל, זה מזל טוב יהיה להם.

בכל אופן, מהדיון, בית חדש עד ראש חודש אב – מותר לקנות, רק לא מסמנא מילתא. ומראש חודש אב לא קונים, אבל כבר אמרנו שמקומות כמו שומרון או חברון או שאר מקומות, זה מותר לקנות בשביל יישוב ארץ ישראל.

עד כדי כך ביישוב ארץ ישראל הקילו, להלכה לא עושים את זה, אבל כל כך חשוב, שאם היו צריכים להעלות את זה בערכאות והערכאות של הגויים היו עובדים בשבת, היה מותר ליהודי לומר לגוי, לך תקנה את הקרקע הזאת ואת הבית הזה בשבת ותתרום את זה על שמו של היהודי.

יהי רצון שנוזה אנחנו שבתים אשר לא בנית ועצים אשר לא נטעת נזכה לגאולה שלמה בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן.

יְרוּצִים לְקַבֵּל קוֹל צוּפִיךָ בְּאַמִּייל כֵּל שָׁבוּעַ !!

שִׁלְחוּ לָנוּ בְּבִקְשָׁה בְּאַמִּייל ל- webmaster@harav.org

ואומר השולחן ערוך שבין זה לזה – אל תשתה! אם מלא לוגמיו זה יותר מכזית ופחות מרביעית, אז ידי חובת הבדלה יצאת ונכנסת לספק ברכות. ועל כן, מי שטועם לא יטעם טיפה אלא ישתה רביעית ממש בכדי שיוכל לברך ברכה אחרונה.

אבל אם לא שתה יין רק טעם, והחזיר את זה לבקבוק, ידי חובה לא יצא. יש מי שאומר, באת הביתה ושמת את ההלכה הזאת, המבדיל טעם טיפה ואין לך בבית... בדיעבד דדיעבד אתה יכול לצאת ידי חובה בהבדלה הזאת. אבל לכתחילה צריך לשתות רביעית ולברך ברכה אחרונה, ומדין הבדלה מספיק שישתה רק מלא לוגמיו.

שִׁאלוֹת הַמֵּאֲזִינִים (מְקִרְיָא: הַרְבֵּי חַיִּים סוּיסָה).

ערב טוב לקהל הצופים, לקהל המאזינים, למורנו ורבנו מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג זְצוּק"ל. הערב יהיו לנו שני שאלים, אנחנו נתחיל אותם לפי סדר האלפא ביתא ונשתדל לעמוד בהם. השואל הראשון הוא יושב ראש המועצה הדתית באור עקיבא, מר אליהו אנקונינה, בכבוד רבי אליהו.

הַרְבֵּי אֱלִיהוּ אֱנֻקוֹנִינָה – יוֹשֵׁב רֹאשׁ הַמוֹעֵצָה הַדִּתִּית אוֹר עֲקִיבָא.

ערב טוב. אני רוצה לשאול את כבוד מורנו ורבנו שאלה בנושא השימוש במיקרוגל. האם ניתן לחמם באותו מיקרוגל תבשיל בשרי וגם תבשיל חלבי, ואם כן באלו תנאים?

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג זְצוּק"ל

מיקרוגל, יש בעיה. הוא מטעה את האנשים המיקרוגל הזה. אנשים חושבים שאין בו אש, אין בו חום, הוכחה – שתופסים את הכוס מבחוץ, קר. אבל המיקרוגל הזה פיקח. הוא – "אין תוכו כבוד". מבפנים מחמם ומבחוץ הוא ככה מרמה את האנשים. אבל "תוכו" מחמם! ההוכחה לכך, תקח כוס מים, כוס פלסטיק של מים, תכניס לתוך המיקרוגל, ואחרי כמה דקות, תלוי לפי סוג המיקרוגל, אחרי כמה דקות זה רותח! ואם תשאיר אותו עוד יותר זמן, אתה תוציא אותו את הכוס הזה ותראה שחסר ממנו סנטימטר, חצי סנטימטר, לאיפה הלכו המים האלה! זה מרתיע אותם בפנים וזה מתאדה.

ועל כן, במיקרוגל – אם אדם רוצה מבשר לחלב, או מחלב לבשר, צריך מספר תנאים. תנאי ראשון, שאת הצלחת להחליף למטה. תנאי שני, שישאר 24 שעות ללא שימוש. תנאי שלישי, להכניס לתוך המיקרוגל הזה כוס מים שיתאדה ממנו קצת. תנאי רביעי, להכניס בפנים סמרטוט ולנקות. 24 שעות, מים, לנקות, ועדיף שכשמוכנים את האוכל החדש – אם זה בשר או קומקום חלב אחר בשר, יעטוף אותו בניילון אטום או בנייר אטום. ובהוא הוא יצא אליבא דכולי עלמא. אם עשה פחות מהתנאים שאמרנו, אז עליו ללכת לשאול רב מה הדין של החלב הזה שהכניס אותו, אם דינו מותר או אסור.

ולפיכך צריך מאוד מאוד להזהר שאת כל הארבע תנאים שאמרנו, שאדם יזהר בהם בין בשר לחלב ובין חלב לבשר וכן בעניין פסח, אמרנו שטוב לא להכשיר אותו, אבל אם רוצים בדיעבד להכשיר אותו, צריכים גם כן לשאול רב איך להכשיר אותו.

השואל השני: ערב טוב לשואל השני, השואל השני הוא מר עמוס צוריאלי, הוא יושב ראש המועצה הדתית בארץ, שבשעה טובה ומוצלחת החל מהשבוע הקימו שם נקודה חדשה, ובעזרת ה' יוכל להתלוות לשידורים ולשיעורי הרב. בכבוד מר עמוס צוריאלי.

מֵרַע עֲמוֹס צוּרִיָּאֵל – יוֹשֵׁב רֹאשׁ הַמוֹעֵצָה הַדִּתִּית אֲרִיֵּאֵל:

ערב טוב וחג שמח. אני שמח לשאול את כבוד מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג זְצוּק"ל. השאלה הראשונה מהעיר ארץ ישראל בירת השומרון.

השאלה היא, נער שנולד בשנה פשוטה, בראש חודש ניסן, ושנת הבר מצוה היא מעוברת, דהיינו שני אדרים. מתי הוא נחשב לבר מצוה?

